

Правилник за изменение и допълнение на Правилника за състава, функциите и дейността на Националния съвет за нематериално културно наследство към Министъра на културата

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 12.04.2024 г. - 12.05.2024 г. Неактивна

Номер на консултация: #8710-K

Област на политика: Архив - Култура

Тип консултация: Ненормативен акт (на МС или на министър)

Вносител: Министерство на културата

Тип носител: Национално

Национален съвет за нематериално културно наследство (НС НКН) е създаден на основание чл. 43 (1) от Закона за културното наследство към министъра на културата. Съгласно Правилника за състава, функциите и дейността на НС НКН, издаден от министъра на културата, той е постоянно действащ орган с експертно-консултативни функции. Осъществява своята дейност в съответствие с разпоредбите на Закона за културното наследство и Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство. В правомощията на НС НКН е да обсъжда проблеми в сферата на нематериалното културно наследство, да препоръчва конкретни действия и мерки за осъществяване на политиката в тази област, да създава работни групи за целите на опазването на отделните сфери на НКН.

Причината за разширяване на състава на Националния съвет за нематериално културно наследство е продиктувана от необходимостта, към работата на съвета да бъдат приобщени и ангажирани други ведомства, които имат пряко отношение към сферата на нематериалното културно наследство. Това са: Министерство на образованието и науката, Министерство на туризма, Министерство на земеделието и храните, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите.

В състава на сега действащия Национален съвет за нематериално културно наследство към министъра на културата, не са включени представители на други

министерства, които имат отношение към разработването и прилагането на държавната стратегия за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство.

Опазването и управлението на нематериалното културно наследство в България е част от държавните политики в областта на културата. Тези политики се разработват и организират от министъра на културата, самостоятелно или съвместно с други компетентни органи, които в съответствие с функциите си усъвършенстват съществуващата база от законодателни, регулаторни мерки и програми за подкрепа, включително и за опазването на НКН.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на културата

Адрес: София, София 1000, бул. Александър Стамболийски 17

Електронна поща: delovodstvo@mc.government.bg

Документи

Пакет основни документи:

[Проект на правилник - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

[Проект на мотиви - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

Автор: ES NKN (09.05.2024 22:05)

Мирена Тодорова Екмекджи - главен асистент, доктор

Петьо Кръстев - доцент, доктор

Пламена Заячка - главен асистент, доктор

Стела Ненова - главен асистент, доктор

Автор: ES NKN (09.05.2024 22:02)

Продължение 11

"Управлява" се не нематериалното културно наследство, а предприеманите мерки за неговото опазване.

Експертен свет по нематериално културно наследство при ИЕФЕМ-БАН

Галина Луканова - главен асистент, доктор

Ива Станоева - главен асистент, доктор

Мила Сантова - професор, достор на изкуствознанието, председател на ЕС НКН

Милена Любенова - главен асистент, доктор, ръководител на Националния център за нематериално културно наследство

Автор: ES NKN (09.05.2024 21:56)

Продължение 10

лишени от участие в процесите, но и им е предоставена възможност да участват именно при ситуации, в които могат пълноценно да разгърнат своята експертиза.

Допълнение:

В Мотивите към проекта се говори за "управление" на нематериалното културно наследство. Тази формулировка от страна на вносителя е силно смущаваща и е в противоречие с цялостната идеология за опазване на НКН, развивана в лоното на ЮНЕСКО вече 20 години. Ако се допусне ситуация на "управление на НКН", то на практика това би означавало неговото унищожаване.

Автор: ES NKN (09.05.2024 21:50)

Продължение 9

отделни курсове, в незначителна част от които се предлага нлатка информация преди всичко върху историята на приемане на Конвенция 2003 или отделни нейни страни. Именно с това е свързано обстоятелството, че чл. 5, ал. 1, т. 1 в сега действащия правилник се фокусира върху експертния капацитет на ИЕФЕМ-БАН. В него участието на представители на университетите (подразбира се - занимаващи се на експертно равнище с проблематика на НКН) е предвидено в т. 6. Обсъжданият

документ предвижда отпадането на т. 1, ал., от чл. 5

Както бе посочено по-горе в сега действащия Правилник е заложена една значителна гъвкавост на действията, формулирана в чл. 7, който предвижда възможността за създаване при нужда на работни групи, които би трябвало да включват разнообразни експерти по конкретен разглеждан проблем. По този начин експерти от различни структури (Министерства и пр.) в страната не само не ще бъдат

Автор: ES NKN (09.05.2024 19:25)

Продължение 8

2003) и свързаните с прилагането ѝ документи (Оперативни директиви). Например при описанието на съществените характеристики на състава на Оценяващия орган, чията задача е анализ на постъпилите кандидатури от държавите-страни за вписване в Световните листи, изрично се посочва: "Оценяващият орган е съставен от 12 члена, назначени от Комитета... като се държи сметка за **адекватно** географско разпределение и **различните области на проява** на нематериалното културно наследство" (чл. 1. 8. 27) и др.

В България единствената институция, която притежава - системно създава, поддържа, развива, експертни и в петте области на проява на нематериалното наследство е Институтът за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН (ИЕФЕМ-БАН). Няма университет, в който да се преподават специализирани курсове и в петте области, което би означавало цялостно познание за нематериалното културно наследство, необходимо при разработката на националните културни политики. Доколкото съществува обучение за НКН в различните висши училища, то то е при

Автор: ES NKN (09.05.2024 19:15)

Продължение 7

Член 2.2 на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство (Конвенция 2003) дефинира наличието на области (сфери) на проявата му както следва:

- (а) устни традиции и форми на изразяване...;
- (б) художествено изпълнителско изкуство;
- (в) социални обичаи, обреди и празненства;
- (г) знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

Идеята за необходимостта от (експертно) познаване на областите на проява на нематериалното културно наследство, дори и когато не е директно формулирана, произлиза изцяло текстовете на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство от 2003 г. (Конвенция

Автор: ES NKN (09.05.2024 19:00)

Продължение 6

участващи в Съвета, комбинирани не въз основа на ясни правила, свързани с тяхната експертиза, а съгласно нечия еднозначна воля и/или интерес. Предотвратяването на такава ситуация цели предварителното задаване в документа на разумна бройка експертно компетентни лица, участващи в Съвета.

Колкото "по-широк" по професионална експертиза и количество участващи (при това - хора с различни компетенции, общата точка на които не винаги може ясно да се формулира) е съставът на един такъв орган, толкова по-трудна става перспективата да се провеждат конструктивни обсъждания по специфичната му проблематика.

Предлаганите промени в чл. 5 са неаргументирани и на практика биха довели до загуба на експертните капацитети на Съвета.

Автор: ES NKN (09.05.2024 18:52)

Продължение 5

Буди недоумение и предвижданото в чл. 5, ал. 2 на предлагания документ за определяне в Заповедта за назначение в Съвета на "резервен член на всеки постоянен член на Съвета". Независимо от факта, че в някои други структури е залегнала подобна формула, идеята за "резервните членове" крие своите опасности. Чрез появата на фигурата на резервния член всъщност се върви към една ескалираща дистанцираност от проблемите, соито Съветът дискутира- Предвижданото в чл. 5, ал.2 на предлагания документ влиза в известно противоречие с чл. 9. 4, съгласно който "Членовете на Съвета участват в работата му лично и не могат да упълномощават други лица да ги представляват". Ако в различните заседания на Съвета участва ту титулярът, ту неговия заместник, то опасността от "загуба по пътя" на информация се засилва многократно. А това е поредна зарлаха пред експертността, която би следвало да заляга в основата на националните културни политики.

Предложението чл. 4 да отпадне буди тревога, тъй като "отваря врата" за неограничен брой

Автор: ES NKN (09.05.2024 18:42)

Продължение 4

при наличния в предложението силно разширен състав на Съвета (в който значима част от участващите нямат отношение към експертната му проблематика), крие опасността или да не може да се стигне до вземане на решение, или да се предпоставят решения. Тъй като фората обикновено са много заети и често са склонни да гласуват механично това, което им се предлага, разчитайки на коректността на формулирания предложението, може да се стигне до решения,

които ако бяха подложени на обсъждане при живото участие на членовете, биха имали друга формулировка. Практиката във функционирането на Съвета от началото на 2024 г. показва, че това не е имагинерна опасност, а напълно реална ситуация. Тук опасността особено се засилва от предвиденото в чл. 11, ал. 7 за въвеждането на онлайн среда на заседанията. С оглед да се избегнат посочените по-горе опасности, е добре да се предвидят заседания онлайн само при определени случаи, които да бъдат ясно формулирани и при които реално няма възможност за присъствено заседание, като се запази основната форма на заседания de viso.

Автор: ES NKN (09.05.2024 18:33)

Продължение 3

извършва подбора на участващи представители на музеите. С други думи, уточненията за представител на типа музей и критерии по които той да бъде включван в НС НКН, предвиждани в Правилника, са задължителни. Предложението за промяна в чл. 5.4 не отчита също и реалността на съществуващата в страната музейна колегия. Имащи изключителната привилегия да работят директно с артефакти, основната част от музейните работници в България без съмнение имат високи компетенции за това как функционира музеят по принцип, с неговите специфики и пр. В страната няколко са представителите на колегията, които системно работят с идеологията на опазване на нематериалното културно наследство като такова и те са известни. В този смисъл предложението за промяна в този член е нелогично.

Предлаганите в документа промени за значимо (и на практика неограничено) разширение на състава на Съвета, водят до там, че в перспектива би се оказало напълно неизпълнимо основната част от заложеното в чл. 8.2, като крие опасност от занижаване на качеството на неговата **експертност**. Развиваната в предложението идея за взимане на решения с 2/3 мнозинство

Автор: ES NKN (09.05.2024 10:54)

продължение 2

Ако бъде съхранено действието на функциониращия в момента член 7 (а не да се замени от недостатъчно премисленото предложение за добавяне на т. 7 в чл. 5, ал.1), то това би спестило напр. на един специалист по хранене необходимостта да слуша дълги обговаряния на проблематика от типа за особеностите на метроритъма в дадена орнаментика, характеристики на бурдона и/или тремолото ("тресенето") в певческата култура на едно или друго селище и пр. и пр. - проблеми, които едва ли са сред основните му професионални компетенции и т. н. Поради това значително по-разумно е да се използват възможностите за формиране на работни групи с експерти по конкретна проблематика (както бе посочено функциониращия в момента Правилник предвижда такива възможности, които са формулирани в чл. 7 - в контекста на чл. 42, ал. 1 от ЗКН).

По млизък начин стои и въпроса с предложението за промяна в чл. 5, т.4. Преди всичко следва да бъде отчетено, че тематиката на музеите е разнообразна

(художествени галерии, археологически експозиции и пр. и пр.) и не всеки представител на музей има компетенции в областта, кореспондираща на НКН. Предложението за промяна тук не сочи критерии по които се изисква да се

Автор: ES NKN (08.05.2024 23:27)

продължение

който обсъжда на експертно равнище и предлага на Министъра на културата за утвърждаване и вписване (или не) в Националната представителна листа на елементи на НКН от селектерания списък с кандидатури, оформен след регионалните прегледи по Националната система "Живи човешки съкровища - България" (ЖЧС-Б) (Вж. чл. 5.2.2.5 на сега действащия правилник - текст, за който не се предлагат промени). Експертните компетенции в случая са от особено значение и не биха могли да бъдат заменени с компетенции в други области. Националната система ЖЧС-Б е една от двете основни културни политики на страната, поради което следва да се предполага особено внимание на качеството на експертната работа по нея- В този смисъл е неоправдано предлаганото включване в състава на Съвета на представители на поредица от министерства (предложение за добавяне на т.7 в чл. 5, ал.1), чиято базова дейност и компетенции в повечето сбучаи трудно биха се съотнесли с основната проблематика на работата с НКН. Разбира се, бележката в мотивите за опазването на НКН в България като "част от държавните политики в областта на културата" е от важно значение. От значение е също посоченото съображение, че в съвременето са в ход програми и дейности, на което в мотивите на предложението е отделено специално място. Проблемът е в това, че този тип проблематика се дискутира при нужда и по повод - ситуация, която пълноценно се решава от предвидената в сега функциониращия правилник възможност, предлагана от чл.7 за създаване на работни групи по отделни (важни) проблеми. Формурирането на целеви работни групи по конкретни въпроси и спрямо компетенциите е добро решение именно защото опазването на НКН изисква интегрирана политика и междуинституционално сътрудничество. Добър пример в това отношение е неотдавна сформирания временна временна междуинституционална работна група, работила по проблематиката на кандидатурата на киселото мляко, както и предшестващата я, работила по проблемите на виното.

Автор: ES NKN (08.05.2024 21:40)

Правилник за НС НКН – относно направени предложения за промени
Предлаганите промени, които по презумпция би следвало да целят подобряване на работата на Националния съвет за нематериално културно наследство (НС НКН), ако бъдат приети, всъщност ще затруднят значително неговите действия и най-вече в частта за взимане на **информирани решения**. Зад предложенията всъщност се разчита идеята присъствието и работата на Съвета да се сведат до напълно формални, като решенията ся предварително зададени.

Като цяло предложените изменения водят към загубване на собствено експертните функции на Съвета. Създава се впечатление, че вносителят не познава добре спецификите на работата по и с нематериално културно наследство (НКН) в страната.

По конкретните предложения:

При чл. 4 - се предвижда отпадането на заложеното за състав на Съвета от 16 члена.

Сред основните правомощия на Съвета в мотивите са посочени "експертно консултативни функции". Същественото в случая е определянето на функциите като "**експертни**". Например именно Съветът е органът

История

Начало на обществената консултация - 12.04.2024

Приключване на консултацията - 12.05.2024

Справка за получените предложения

Справка или съобщение.